

Ο Άνθρωπος Ελέφαντας

«Ο Άνθρωπος Ελέφαντας» του Μπέρναρντ Πόμερανς από το θέατρο Ένα. Μετάφραση: Σκηνοθεσία-Φωτισμός: Αντρέας Χριστοδουλίδης. Σκηνικά-Κοστούμια-Μάσκες: Μιχάλης Κακούρης. Παίζουν: Σωτήρης Μεστάνας, Ανδρέας Αραούζος, Μανώλης Μιχαηλίδης, Πέννυ Φοινίρη, Έρικα Μπεγέτη, Αντρέας Μακρής

Το Θέατρο Ένα συχνά αντλεί τις εμπνεύσεις του από την κινηματογραφική δεξαμενή. Ο Αντρέας Χριστοδουλίδης συνδυάζει την ιδιότητα του σκηνοθέτη μ' εκείνην του σχεδιαστή φωτισμού, με την πιο «τεχνητή» από τις θεατρικές ειδικεύσεις, με την πιο κοντινή στην κινηματογραφική αντίληψη της εικόνας. Ίσως γι' αυτό αρκετές από τις παραγωγές του Ένα έχουν κινηματογραφικό πρόγονο. Ελκυσμένος από τη γοητεία μιας ταινίας, ο Χριστοδουλίδης στρέφεται στη θεατρική ή στη λογοτεχνική της πηγή, όπως, π.χ., έκανε με τον «Σουίνι Τοντ». Και στη φετινή παραγωγή του «Ανθρώπου Ελέφαντα» ως κειμενική βάση χρησιμοποιείται το θεατρικό του Μπέρναρντ Πόμερανς, και όχι το σενάριο της γνωστής ταινίας του

Ντέβιντ Λιντς (1980). Εξάλλου και τα δύο κατάγονται από μια αληθινή ιστορία, του δύστυχου Τζον Μέρικ, καταγραμμένη μέσα στο βιβλίο του γιατρού του Φρέντερικ Τρίβς. Κι όμως, όπως σε τόσες άλλες παραγωγές του Ένα («Το φίλι της γυναίκας αράχνης», «Επικίνδυνες σχέσεις», «Ένα κουρδιστό πορτοκάλι», «Cabaret», «Proof», κ.ά.), η κινηματογραφική αίγλη περιβάλλει τη θεατρική παράσταση και συλλειτουργεί μαζί της στην αντίληψη του θεατή. Όσοι είδαν την ταινία του Λιντς, θα έρθουν στην παράσταση «έτοιμοι», εμβολιασμένοι με την απέραντη θλίψη της ταινίας, προειδοποιημένοι για τον τρόμο, που ήδη έζησαν, όταν αντίκρισαν στην οθόνη τον αβάσταχτα παραμορφωμένο Τζον Μέρικ. Και ο κίνδυνος της σύγκρισης μεταξύ της ταινίας και της παράστασης; Της απογοήτευσης, ίσως; Όπως και να το εκλάβουμε, ως προσόν ή ως ελάττωμα, αλλά ο Αντρέας Χριστοδουλίδης δεν υπολογίζει τέτοιους κινδύνους. Βασίζεται πολύ στο χώρο του, που όντως λειτουργεί ως συγκεντρωτικός φακός, ως συμπυκνωτής της δράσης. Βασίζεται επίσης στην ατμόσφαιρα που

γνωρίζει να δημιουργεί με το φωτισμό. Βασίζεται, στη συγκεκριμένη παράσταση, στην υποκριτική δεινότητα του πρωταγωνιστή του, του Σωτήρη Μεστάνα. Έτσι, τα κινηματογραφικά «δανεικά» αναμειγνύονται με τα τρία προτεινόμενα από το σκηνοθέτη συστατικά.

Στη μικρή αίθουσα του Ένα και στη μικρότερη ακόμα του «Άλλου χώρου» παίχτηκαν έργα σκοτεινά, έργα μυστηρίου, τρόμου και αγωνίας. Ως σκηνοθέτης-φωτιστής, ο Χριστοδουλίδης αγαπάει το μαύρο του μυστηρίου με τις αναλαμπές των αποκαλύψεων, το σκοτάδι του τρόμου με τις αποχρώσεις του υπερφυσικού, τον πυρετό της αγωνίας δοσμένο μέσα από τις εναλλαγές του φωτισμού. Πιστεύω πως «Ο Άνθρωπος Ελέφαντας» επιλέχθηκε από το Θέατρο Ένα (εκτός από την κινηματογραφική του φήμη) και ως ακόμα ένα «σκοτεινό» έργο. Χωρίς την ασφάλεια της αποστασιοποίησης που προσφέρει η κινηματογραφική οθόνη ή η σελίδα του βιβλίου, η συνύπαρξη στον ίδιο μικρό χώρο με τον (έστω και θεατρικά) παραμορφωμένο πρωταγωνιστή προκαλεί αμηχανία

που συγγενεύει με φόβο.

Οι καλές προθέσεις των Τρίβς, Πόμερανς και Λιντς, όλων όσοι μετέφεραν σε μας την ιστορία του «Ανθρώπου Ελέφαντα», έχουν ως κοινό παρανομαστή την υπέρβαση του «οπτικού τρόμου» της αντίδρασής μας στη φυσική δυσμορφία και τον απεγκλωβισμό του παγιδευμένου στην παραμορφωτική ασχήμια ανθρώπινου όντος. Όμως στο κείμενο του Πόμερανς οι προθέσεις αυτές γίνονται αντιληπτές υπερβολικά γρήγορα και εύκολα και οι διάλογοι του δεύτερου μέρους περιέχουν διδακτικές επαναλήψεις και, θα έλεγα, φιλοσοφικές ασάφειες, γεγονότα που λειτουργεί εις βάρος της παράστασης. Τα εμβόλιμα επεισόδια του freak show με το τρίο των Pinheads δίνουν την αίσθηση της

αισθητικής αστάθειας. Η προσπάθεια του σκηνοθέτη να δώσει τη συνέχεια στο freak show, μέσα από τις καρικατούρες των μελών της βικτοριανής υψηλής κοινωνίας που περιτριγυρίζουν τον Μέρικ, είναι πατραβηγμένη.

Απ' όλο τον εξαμελή θίασο μόνο ο Σωτήρης Μεστάνας είχε λόγο να εκλάβει τον ρόλο του ως πρόκληση. Αυτό δε σημαίνει ότι οι υπόλοιποι, και ιδιαίτερα ο Ανδρέας Αραούζος, δεν υποστήριξαν με επαγγελματισμό όσα τους είχαν ανατεθεί. Αλλά ο υποκριτικός στόχος του Μεστάνα να εκπέμψει ανθρωπιά και καλοσύνη, πνεύμα και συναίσθημα μέσα από τον ασυνήθιστο περιορισμό της μάσκας και του κοστούμιού του ρόλου του, ήταν πραγματικά δύσκολος, και ο ηθοποιός τον πέτυχε. Δικαιολογημένη η ικανοποίησή του για όσα κατάφερε. Απλώς αισθανόμουν ότι την πρόκληση που είχε εκείνος ως ηθοποιός, δεν είχα εγώ ως θεατής. Και οι λόγοι της επιλογής του έργου για μένα ως θεατή δεν ήταν τόσο πειστικοί όσο υπήρξαν για τον σκηνοθέτη της παράστασης.

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@philelefttheros.com

